

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

16. května 2013 *

„Soudní spolupráce v občanských věcech — Zvláštní příslušnosti v oblasti deliktů nebo kvazideliktů
odpovědnosti — Přeshraniční účast několika osob na totožném protiprávním jednání — Možnost určit
místní příslušnost podle místa jednání, kterého se dopustil jiný původce škody, než žalovaný
(„wechselseitige Handlungsortzurechnung“)

Ve věci C-228/11,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná
rozhodnutím Landgericht Düsseldorf (Německo) ze dne 29. dubna 2011, došlým Soudnímu dvoru dne
16. května 2011, v řízení

Melzer

proti

MF Global UK Ltd,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení A. Tizzano, předseda senátu, A. Borg Barthet, J.-J. Kasel, M. Safjan (zpravodaj) a M. Berger,
soudci,

generální advokát: N. Jääskinen,

vedoucí soudní kanceláře: C. Strömholm, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 5. července 2012,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za M. Melzer S. Volaric-Huppertem, F. Marzillierem, G. Guntnerem a W.A. Meierem,
Rechtsanwälte,
- za MF Global UK Ltd C. Gieretsem, Rechtsanwalt,
- za německou vládu T. Henzem, jakož i K. Petersen a J. Kemper, jako zmocněnci,
- za českou vládu M. Smolkem a J. Vláčilem, jako zmocněnci,
- za portugalskou vládu L. Inez Fernandesem, jako zmocněncem,

* Jednací jazyk: němčina.

— za švýcarskou vládou D. Klingelem, jako zmocněncem,
— za Evropskou komisi A.-M. Rouchaud-Joët a W. Bogensbergerem, jako zmocněnci,
po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 29. listopadu 2012,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 5 bodu 3 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42).
- 2 Projednávaná žádost byla předložena v rámci sporu mezi panem Melzerem a společností MF Global UK Ltd. (dále jen „MF Global“) ve věci žaloby na náhradu škody podané v souvislosti s prováděním termínovaných burzovních operací.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Z bodu 2 odůvodnění nařízení č. 44/2001 vyplývá, že nařízení má v zájmu řádného fungování vnitřního trhu za cíl přijetí „předpis[ů], které umožní sjednotit pravidla pro určení příslušnosti v občanských a obchodních věcech [...] a zjednodušit formality s ohledem na rychlé a jednoduché uznávání a výkon rozhodnutí členskými státy, pro které je toto nařízení závazné“.
- 4 Body 11, 12 a 15 odůvodnění uvedeného nařízení znějí:

„11. Pravidla pro určení příslušnosti musí být vysoce předvídatelná a založená na zásadě, podle které je příslušnost obecně založena na místě bydliště žalovaného, a musí být na tomto základě vždy určitelná, kromě několika přesně určených případů, kdy předmět sporu nebo smluvní volnost stran opravňuje k použití odlišného určujícího hlediska. Sídlo právnické osoby musí být v nařízení samostatně vymezeno tak, aby společná pravidla byla přehlednější a zamezilo se sporům o příslušnost.

12. Kromě místa bydliště žalovaného by měla existovat i jiná kritéria pro určení příslušnosti, založená na úzké vazbě mezi soudem a právním sporem nebo usnadňující řádný výkon spravedlnosti.

[...]

15. V zájmu harmonického výkonu spravedlnosti je nezbytné minimalizovat možnost souběžných řízení a zajistit, aby ve dvou členských státech nebyla vydána vzájemně si odporující rozhodnutí.
[...]"
- 5 Pravidla o příslušnosti jsou uvedena v kapitole II téhož nařízení.
- 6 Článek 2 odst. 1 nařízení č. 44/2001, který náleží do oddílu 1 kapitoly II nařízení, nadepsaného „Obecná ustanovení“, zní:

„Nestanoví-li toto nařízení jinak, mohou být osoby, které mají bydliště na území některého členského státu, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu.“

7 Článek 3 odst. 1 uvedeného nařízení, který se nachází v témže oddílu, stanoví:

„Osoby, které mají bydliště na území některého členského státu, mohou být u soudů jiného členského státu žalovány pouze na základě pravidel stanovených v oddílech 2 až 7 této kapitoly.“

8 Článek 5, body 1 a 3, nařízení č. 44/2001, který je součástí oddílu 2 kapitoly II, nadepsané „Zvláštní příslušnosti“, stanoví:

„Osoba, která má bydliště na území některého členského státu, může být v jiném členském státě žalována,

1. a) pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy, u soudu místa, kde závazek, o němž se jedná, byl nebo měl být splněn;
- b) pro účely tohoto ustanovení, a pokud nebylo dohodnuto jinak, je místem plnění zmíněného závazku:
  - v případě prodeje zboží místo na území členského státu, kam podle smlouvy zboží bylo nebo mělo být dodáno,
  - v případě poskytování služeb místo na území členského státu, kde služby podle smlouvy byly nebo měly být poskytovány,
- c) nepoužije-li se písmeno b), použije se písmeno a);

[...]

3. ve věcech týkajících se protiprávního jednání či jednání, které je postaveno na roveň protiprávnímu jednání, u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události.“

9 Článek 6 bod 1, který náleží do stejného oddílu, zní:

„Osoba, která má bydliště na území některého členského státu, může být též žalována,

1. je-li žalováno více osob společně, u soudu místa, kde má bydliště některý z žalovaných, za předpokladu, že právní nároky jsou spojeny tak úzce, že je účelné je vyšetřit a rozhodnout o nich společně, aby se zabránilo vydání vzájemně si odporujících rozhodnutí v oddělených řízeních.“

Německé právo

10 Ustanovení § 830 občanského zákoníku (Bürgerliches Gesetzbuch), nadepsané „Spolupachatelé a účastníci“, zní:

- „1) Pokud několik osob společným protiprávním jednáním způsobí škodu, je za škodu odpovědná každá z nich. Stejně tomu je tehdy, pokud není možné určit, která ze zúčastněných osob škodu svým jednáním způsobila.
- 2) Návodce a pomocník jsou považováni za spolupachatele.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 11 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že pan Melzer, který má bydliště v Berlíně, byl telefonicky osloven společností Weise Wertpapier Handelsunternehmen (dále jen „WWH“) se sídlem v Düsseldorfu a jeho portfolio bylo spravováno uvedenou společností. Tato společnost otevřela na jméno pana Melzera účet u společnosti MF Global UK Ltd, brokerské společnosti se sídlem v Londýně (Spojené království). Společnost MF Global na tento účet pro pana Melzera za úplaty uskutečňovala termínované burzovní operace.
- 12 V letech 2002 až 2003 vložil pan Melzer na stanovený účet peníze v celkové výši 172 000 eur. Dne 9. července mu 2003 společnost MF Global UK převedla zpět částku 924,88 eur. Pan Melzer se domáhá náhrady škody ve výši rozdílu mezi těmito částkami, tedy 171 075,12 eur.
- 13 Společnost MF Global panu Melzerovi fakturovala provizi ve výši 120 USD. Ponechala si částku 25 USD a rozdíl, tedy 95 USD, vrátila společnosti WWH.
- 14 Pan Melzer se domnívá, že nebyl dostatečně informován o rizicích souvisejících s termínovanými burzovními transakcemi ani společností WWH, ani společností MF Global UK. Dále nebyl objektivně informován o dohodě o skrytých provizích („kickback agreement“), uzavřené mezi společnostmi MF Global a WWH, a z ní vyplývajícím střetu zájmů. Společnost MF Global UK mu podle něj dluží náhradu škody a úroky z důvodu úmyslné a protiprávní účasti na vzniku škody způsobené společností WWH.
- 15 Landgericht Düsseldorf je toho názoru, že mezinárodní příslušnost německých soudů na základě čl. 5 bodem 3 nařízení č. 44/2001 je odůvodněna skutečností, že ke škodě došlo v Německu. Majetková škoda, jejíž náhrady se pan Melzer domáhá, vznikla v Německu, protože prováděl vklady na svůj účet nacházející se v Londýně z tohoto členského státu a škoda vznikla na jeho účtu vedeném bankovním ústavem.
- 16 Předkládající soud se nicméně zabývá otázkou vlastní příslušnosti na základě čl. 5 bodu 3 nařízení č. 44/2001. Vzhledem k tomu, že ke škodě došlo v Berlíně, nikoliv v Düsseldorfu, je podle jeho názoru rozhodující místo škodné události. Avšak vzhledem k tomu, že společnost MF Global UK působila pouze v Londýně, může se územní příslušnost v Düsseldorfu zakládat pouze na činnosti společnosti WWH.
- 17 Podle předkládajícího soudu je takové alternativní hledisko místa škodné události způsobené spolupachateli nebo pomocníky podle německého občanského řízení přípustné a v projednávané věci připadá v úvahu s ohledem na relevantní tvrzení pana Melzera.
- 18 Za těchto podmínek se Landgericht Düsseldorf rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je při určování místa [*kde došlo ke škodné události*] v případě přeshraniční účasti několika pachatelů deliktního jednání v rámci příslušnosti *ratione loci* ve věcech deliktní odpovědnosti podle čl. 5 bodu 3 nařízení [...] č. 44/2001 [...] přípustné vycházet z alternativního místa škodné události?“

K předběžné otázce

- 19 Podstatou předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 5 bod 3 nařízení č. 44/2001 musí být vykládán v tom smyslu, že na základě skutečnosti, která vedla ke vzniku škody přičítané jednomu z údajných původců škody, který není účastníkem sporu, umožňuje stanovit příslušnost soudu u jiného údajného původce uvedené škody, který nejednal v obvodu soudu rozhodujícího o žalobě.

- 20 Uvedený soud v předkládacím rozhodnutí uvádí, že německé právo takovou možnost uznává prostřednictvím „alternativního hlediska místa škodné události“. Zabývá se tedy otázkou případného použití uvedeného pravidla *mutatis mutandis* ve věci, která mu byla předložena.
- 21 Úvodem je třeba poznamenat, že předkládající soud uvádí, že navzdory smluvní povaze vztahu mezi panem Melzerem a společností MF Global, je žaloba v původním řízení založena výlučně na právu deliktní odpovědnosti. Projednávaná předběžná otázka se tudíž omezuje na výklad čl. 5 bodu 3 nařízení č. 44/2001.
- 22 Je rovněž třeba připomenout, že ustanovení nařízení č. 44/2001 musí být vykládána autonomně s ohledem na jeho systematiku a cíle (viz zejména rozsudky ze dne 16. července 2009, Zuid-Chemie, C-189/08, Sb. rozh. s. I-6917, bod 17 a citovaná judikatura, a ze dne 25. října 2011, eDate Advertising a další, C-509/09 a C-161/10, Sb. rozh. s. I-10269, bod 38).
- 23 Po tomto upřesnění je třeba zdůraznit, že kapitola II oddíl 2 nařízení č. 44/2001 stanoví některá ustanovení o určení zvláštní příslušnosti, mezi něž patří určení příslušnosti stanovené v čl. 5 bodu 3 uvedeného nařízení, pouze jako výjimku ze základní zásady stanovené v čl. 2 odst. 1 nařízení č. 44/2001, která přiznává příslušnost soudům členského státu, na jehož území má žalovaný bydliště.
- 24 Pokud jde o příslušnost soudů místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události, jedná se o pravidlo zvláštní příslušnosti, které musí být vykládáno striktně a nedovoluje výklad přesahující případy výslovně předvídané uvedeným nařízením (viz obdobně výše uvedený rozsudek Zuid-Chemie, bod 22).
- 25 To nemění nic na tom, že se slovní spojení „místo, kde došlo nebo může dojít ke škodné události“, uvedené v čl. 5 bodu 3 nařízení č. 44/2001, vztahuje k místu, kde došlo k újmě, a zároveň k místu příčinné události, v níž má tato škoda původ, takže žalovaný může být podle volby žalobce žalován u soudu jednoho nebo druhého místa (rozsudek ze dne 19. dubna 2012, Wintersteiger, C-523/10, bod 19 a citovaná judikatura).
- 26 V tomto ohledu z ustálené judikatury vyplývá, že se pravidlo příslušnosti stanovené v čl. 5 bodu 3 nařízení č. 44/2001 zakládá na existenci zvláště úzkého vztahu mezi sporem a soudy místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události, který odůvodňuje určení příslušnosti uvedených soudů z důvodů řádného výkonu spravedlnosti a užitečné organizace řízení (viz výše uvedené rozsudky Zuid-Chemie, bod 24, jakož i eData Advertising a další, bod 40).
- 27 V oblasti deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti je soud místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události, totiž obvykle nejpovolanější k rozhodnutí věci, a to zejména z důvodu blízkosti sporu a snadnosti provádění důkazů (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 1. října 2002, Henkel, C-167/00, Sb. rozh. s. I-8111, bod 46, a výše uvedený rozsudek Zuid-Chemie, bod 24).
- 28 Vzhledem k tomu, že identifikace jedné z vazeb uznaných judikaturou připomenutou v bodě 25 tohoto rozsudku rovněž musí umožnit stanovit příslušnost soudu, který má objektivně nejlepší předpoklady pro posouzení, zda skutečnosti zakládající odpovědnost žalované osoby jsou splněny, musí se relevantní vazba nacházet v obvodu soudu rozhodujícího o žalobě (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 25. října 2012, Folien Fischer a Fofitec, C-133/11, bod 52).
- 29 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že položená otázka se netýká identifikace místa, kde škoda vznikla, ale, jak uvedl generální advokát v bodě 40 svého stanoviska, výkladu pojmu „místo příčinné události“ v situaci, kdy je právnická osoba žalována u předkládajícího soudu nikoliv z titulu skutku, kterého se dopustila v obvodu tohoto soudu, nýbrž z titulu skutku, kterého se údajně dopustila třetí osoba.

- 30 Za takových okolností, jako jsou okolnosti popsané v předkládacím rozhodnutí, kdy je jediný z několika údajných původců domnělé škody žalován u soudu, v jehož obvodu nejednal, přitom vazba založená na jednání žalovaného v zásadě chybí.
- 31 Za těchto okolností soud rozhodující o žalobě musí, aby se mohl prohlásit za příslušný na základě čl. 5 bodu 3 nařízení č. 44/2001, určit, proč musí být příčinná událost přesto považována za událost, která nastala v jeho obvodu. To by však již ve fázi posuzování příslušnosti vyžadovalo posouzení obdobně tomu, které musí být provedeno při posuzování merita sporu.
- 32 Vystává především otázka, za jakých podmínek může být v případě více původců přípustné přičítat jednání jednoho z nich ostatním, aby bylo možné žalovat ostatní původce před soudem, v jehož obvodu k těmto jednáním došlo. Při neexistenci institutu společného pro vnitrostátní právní řády a Evropskou unii, který by takové přičítání umožňoval, by však soud rozhodující o žalobě nejspíše vycházel ze svého vnitrostátního práva.
- 33 Důkazem toho je skutečnost, že alternativní hledisko místa škodné události způsobené jinou osobou, které podle předkládajícího soudu za tímto účelem přichází v úvahu, vychází z německého pravidla v oblasti občanskoprávní odpovědnosti, tedy z ustanovení § 830 občanského zákoníku.
- 34 Použití takových institutů vnitrostátního práva v rámci nařízení č. 44/2001 by však v členských státech vedlo k rozdílným řešením, což by ohrozilo cíl sjednocení pravidel pro určení soudní příslušnosti, který sleduje toto nařízení, jak vyplývá z bodu 2 odůvodnění tohoto nařízení (obdobně viz rozsudek ze dne 7. února 2013, Refcomp, C-543/10, bod 39).
- 35 Kromě toho by řešení, které by spočívalo v tom, že by identifikace navázání závisela na kritériích pro posouzení vycházejících z vnitrostátního hmotného práva, bylo v rozporu s cílem právní jistoty, jelikož by jednání osoby, ke kterému došlo v jiném členském státě, než je členský stát soudu rozhodujícího o žalobě, mohlo být pro účely stanovení příslušnosti podle čl. 5 bodu 3 nařízení č. 44/2001 kvalifikováno jako příčinná událost, či nikoli v závislosti na použitelném právu. Toto řešení by tedy žalovanému neumožňovalo, aby přiměřeně předvídal, u kterého soudu může být žalován.
- 36 Jelikož toto řešení by mohlo vést k tomu, že by bylo možné žalovat na základě příčinné události údajného původce škody u soudu členského státu, v jehož obvodu tento údajný původce nejednal, šlo by dále totéž řešení nad rámec situací výslovně stanovených v uvedeném nařízení, a v důsledku toho by bylo v rozporu s jeho systematikou a cíli.
- 37 Po tomto upřesnění je třeba připomenout, že nemožnost, aby soud, v jehož obvodu údajný původce škody sám nejednal, stanovil svou příslušnost na základě místa příčinné události, nemá vliv na použitelnost pravidel o obecné nebo zvláštní příslušnosti stanovených v nařízení č. 44/2001, a zejména na použitelnost pravidla stanoveného v jeho čl. 5 odst. 1.
- 38 Skutečností zůstává, že původce škodné události může být podle čl. 5 bodu 3 tohoto nařízení vždy žalován u soudu, v jehož obvodu jednal, nebo – není-li takový soud – u soudu místa svého bydliště.
- 39 Jak uvedl generální advokát v bodě 53 svého stanoviska, určení příslušnosti soudu pro rozhodování sporů vedených proti osobám, které nejednaly v obvodu soudů, u kterých byla podána žaloba, zůstává možné na základě čl. 6 bodu 1 nařízení č. 44/2001, jelikož podmínky uvedené v tomto ustanovení, zejména existence vztahu souvislosti, jsou splněny.
- 40 Z výše uvedeného vyplývá, že za takových okolností, jako jsou okolnosti ve věci v původním řízení, kdy je pouze jeden z několika údajných původců domnělé škody žalován u soudu, v jehož obvodu nejednal, brání autonomní výklad čl. 5 bodu 3 nařízení č. 44/2001 v souladu s jeho cíli a systematikou tomu, aby příčinná událost byla považována za vzniklou v obvodu tohoto soudu.

- 41 V důsledku toho je třeba odpovědět na položenou otázku tak, že čl. 5 bod 3 nařízení č. 44/2001 musí být vykládán v tom smyslu, že na základě skutečnosti, která vedla ke vzniku škody přičítané jednomu z údajných původců škody, který není účastníkem sporu, neumožňuje založit příslušnost soudu ve vztahu k jinému údajnému původci uvedené škody, který nejednal v obvodu soudu rozhodujícího o žalobě.

K nákladům řízení

- 42 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

Článek 5 bod 3 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech musí být vykládán v tom smyslu, že na základě skutečnosti, která vedla ke vzniku škody přičítané jednomu z údajných původců škody, který není účastníkem sporu, neumožňuje založit příslušnost soudu ve vztahu k jinému údajnému původci uvedené škody, který nejednal v obvodu soudu rozhodujícího o žalobě.

Podpisy.